

Vendim nr. 27 datë 07.02.2024

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, i përbërë nga:

Elsa Toska,	Kryesuese
Sonila Bejtja,	Anëtare
Genti Ibrahimimi,	Anëtar

në datën 07.02.2024 mori në shqyrtim paraprak kërkesën nr. 59 (A) 2023 të Regjistrimit Themeltar, që i përket:

KËRKUES: ARJAN PREMÇI

OBJEKTI: Shfuqizimi i pikave 1, 2, togfjalëshi “vetëm në raste të jashtëzakonshme” dhe 3 të nenit 65 të Kodit Penal, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 5, 17, 25, 28, 122, 131, pika 1, shkronja “f”, 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, 142, pika 1, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); neni 3 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); ligji nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese (*Kolegji*), pasi dëgjoji relatorin e çështjes Elsa Toska, shqyrtoi kërkesën, dokumentet shoqëruese, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Në datën 27.09.1998 kërkuesi është arrestuar si person i dyshuar për kryerjen e veprave penale “Vrasja me paramendim”, “Vrasja me paramendim”, e kryer në bashkëpunim, “Vjedhja me armë” e kryer në bashkëpunim, “Armëmbajtja pa leje” dhe “Mosbindja ndaj

urdhrit të punonjësit të policisë së rendit publik”, të parashikuara nga nenet 78, 78-25, 140-25, 140-25, 278/2 e 242 të Kodit Penal (KP).

2. Me vendimin nr. 612, datë 14.10.1999, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur deklarinimin fajtor të kërkuesit për veprat penale për të cilat është akuzuar dhe dënimin e tij me burgim të përjetshëm. Vendimi i kësaj gjykate është lënë në fuqi me vendimin e Gjykatës së Apelit Tiranë të datës 28.01.2000.

3. Në datën 13.06.2023 kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Korçë, duke kërkuar lirimin e tij me kusht, bazuar në nenin 65 të KP-së. Me vendimin nr. 41-2023-333 (65 DA), datë 31.10.2023, gjykata ka vendosur rrëzimin e kërkesës. Sipas saj, deri në datën 21.09.2023 kërkuesi kishte vuajtur 25 vjet, 11 muaj e 13 ditë burgim dhe nuk rezultonte të kishte përfituar ulje dënimi për shkak të amnistisë ose të faljes, ndërkohë që me vendimet e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë të datave 09.09.2021 dhe 05.10.2022 kishte përfituar dy ulje dënimi nga 45 ditë. Në interpretim të nenit 65 të KP-së, gjykata ka vlerësuar se, parimisht, ligji nuk lejonte lirimin me kusht për të dënuarit me burgim të përjetshëm, ndërkohë që një ndër kriteret dhe kushtet kumulative për t’u plotësuar përjashtimisht për përfitimin e këtij lloj dënimi alternativ ishte edhe vuajtja e jo më pak se 35 vjetëve burgim, kriter i cili nuk plotësohej në rastin e kërkuesit. Në lidhje me pretendimet e kërkuesit se duhej zbatuar ligji i kohës në fuqi në kohën e kryerës së veprave penale, gjykata, në referim të vendimit nr. 163, datë 14.06.2022 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, ka vlerësuar se një parim i tillë nuk gjente zbatim në rastin konkret, pasi ai gjente zbatim për ligjin penal material të zbatueshëm në shqyrtimin e çështjes penale në ngarkim të të pandehurit. Në kushtet kur pretendohet liri me kusht, ligji i zbatueshëm ishte ai në fuqi në kohën e paraqitjes së kërkesës, pasi instituti i lirimit me kusht nuk kishte lidhje me kohën e kryerjes së veprës penale.

4. Në datën 17.11.2023 kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me kërkesë për shfuqizimin si antikushtetues të pikave 1, 2, togfjalëshi “vetëm në raste të jashtëzakonshme” dhe 3 të nenit 65 të KP-së.

II

Pretendimet e kërkuesit

5. **Kërkuesi**, në mënyrë të përmblëdhur, ka parashtruar se dispozita e kundërshtuar cenon:

5.1. *Parimin e zbatimit të ligjit penal favorizues*, pasi interpretimi i nenit 65 të KP-së nga Gjykata e Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Korçë, sipas së

cilës ligji penal favorizues nuk gjen zbatim në çështjet e lirimit me kusht dhe se në këto raste gjen zbatim legjislacioni në fuqi në momentin e paraqitjes së kërkesës, bie në kundërshtim me nenin 29 të Kushtetutës, nenin 7 të KEDNJ-së dhe nenin 3 të KP-së. Ndryshimi i bërë nenit 65 të KP-së me ligjin nr. 36/2016, datë 30.03.2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7895, datë 27.01.1995 “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar”, duke përcaktuar minimumin e vuajtjes së dënimit nga 25 në 35 vjet burgim dhe duke përjashtuar në këtë mënyrë nga përfitimi i lirimit me kusht një kategori të burgosurish, bie në kundërshtim me Kushtetutën dhe qëndrimin e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*GJEDNJ*) në raste të ngjashme. Sipas *GJEDNJ*-së, ndonëse zbatimi i ligjit penal favorizues, i sanksionuar në nenin 7 të KEDNJ-së, nuk është i detyrueshëm për zbatim gjatë fazës së ekzekutimit të vendimit penal, ndryshimet ligjore të bëra pas marrjes së vendimit penal, që çojnë në një ndryshim domethënës të masës së dënimit që duhet vuajtur, përbëjnë shkelje të nenit 7 të KEDNJ-së. Pamundësia absolute e lirimit të një të burgosuri bie ndesh me qëllimin kryesor të legjislacionit penal, konkretisht me riedukimin dhe risocializimin e të dënuarit, me standardet ndërkombëtare, si dhe me nenin 17 të Kushtetutës.

5.2. *Parimin e sigurisë juridike*, pasi, bazuar në vendimin unifikues nr. 2, datë 25.05.2015 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, sipas të cilit arsytet për lirimin me kusht duhet të varen vetëm nga faktorë që janë nën kontrollin e të dënuarit, rezulton se përcaktimi i nenit 65 të KP-së është i paqartë dhe kontradiktor.

III

Vlerësimi i Kolegjit

A. *Për legjitimitimin e kërkesit*

6. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është vlerësuar nga Gjykata si një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor, që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë.

7. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka pohuar se bazuar në nenet 49, pika 3, shkronja “e” dhe 71, pika 2, të ligjit nr. 8577/2000, objekt i ankimit kushtetues individual mund të jetë edhe ligji ose akti normativ. Në këto raste, kërkuesi legjitimohet nëse plotësohen bashkërisht këto kritere: (i) legjitimimi *ratione personae*, në kuptimin që individi provon se është bartës i së drejtës kushtetuese të pretenduar të cenuar, si dhe provon interesin në lidhje me çështjen, pra cenimin e drejtpërdrejtë dhe real të së drejtës kushtetuese; (ii) shterimi i mjeteve juridike efektive për mbrojtjen e së drejtës kushtetuese të pretenduar të cenuar ose individi provon se akti i kundërshtuar është drejtpërdrejt i zbatueshëm; (iii) legjitimimi *ratione temporis*, në kuptimin që individi ka paraqitur ankim brenda afatit ligjor 4-mujor nga konstatimi i cenimit; (iv) dhe legjitimimi *ratione materiae*, në kuptimin që individi provon se pretendimet e ngritura janë të tilla që bëjnë pjesë në juridiksionin kushtetues, pra të drejtat dhe liritë themelore, që pretendohen se janë cenuar, janë të garantuara në Kushtetutë, si dhe shqyrtimi kushtetues i çështjes mund të rivendosë të drejtën kushtetuese të shkelur (*shih vendimet nr. 38, datë 12.07.2023; nr. 4, datë 21.02.2022; nr. 31, datë 04.10.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Kërkuesi, si bartës i të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, legjitimohet *ratione personae*, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor gjatë të cilit është zbatuar dispozita ligjore e kundërshtuar dhe ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

9. Për sa i përket kriterit të *shterimit të mjeteve juridike efektive*, në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se kërkuesi duhet t’i ketë përdorur të gjitha mjetet juridike efektive në dispozicion për mbrojtjen e së drejtës kushtetuese që cenon dispozita ligjore e kundërshtuar jo vetëm formalisht, por edhe në kuptimin substancial. Si rregull, akti normativ zbatohet përmes akteve të organeve publike ose vendimeve gjyqësore, prandaj individi duhet, së pari, t’i kundërshtojë ato përpara gjykatave kompetente, duke shteruar të gjitha mjetet juridike efektive që parashikon legjislacioni i brendshëm. Kjo ka rëndësi edhe për të provuar se kërkuesi është prekur personalisht, drejtpërdrejt dhe realisht (*shih vendimet nr. 4, datë 21.02.2022; nr. 31, datë 04.10.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

10. Në rastin konkret, Kolegji vëren se neni 65 i KP-së i kundërshtuar si antikushtetues është zbatuar përmes vendimit nr. 41-2023-333 (65 DA), datë 31.10.2023 të Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Korçë, që ka vendosur rrëzimin e kërkesës së kërkuesit për lirim me kusht. Në kërkesën drejtuar Gjykatës, kërkuesi ka pretenduar se ky vendim është bazuar në vendimin nr. 163, datë 14.06.2022 të Gjykatës së Lartë dhe në kushtet kur kjo gjykatë është institucioni më i lartë i interpretimit të ligjit, ankimi ndaj vendimit të

gjykatës së shkallës së parë nuk do të ishte mjet efektiv, pasi gjykata e apelit nuk mund të japë një vendim të ndryshëm nga ai i Gjykatës së Lartë. Një ankim i tillë do t'i humbiste edhe të drejtën për të paraqitur ankim kushtetues individual. Po sipas kërkuarit, duke qenë se neni 65 i KP-së është formuluar në papajtueshmëri me Kushtetutën dhe është interpretuar gabim nga Gjykata e Lartë, ankimi kushtetues individual është mjeti i duhur efektiv, pasi vetëm kjo Gjykatë mund të shfuqizojë vendimin e Gjykatës së Lartë dhe të bëjë interpretimin e kësaj dispozite në pajtueshmëri me Kushtetutën ose ta shfuqizojë atë si antikushtetuese.

11. Kolegji vëren se prania e dyshimeve të kërkuarit për mundësitë e suksesit të mjetit ligjor të parashikuar nga legjislacioni procedural penal, konkretisht ankimit ndaj vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Korçë, nuk përbëjnë argumente kushtetuese për mosshkrimin e këtij mjeti. Për më tepër, Kolegji thekson se në jurisprudencën kushtetuese është pranuar si një formë jo e drejtpërdrejtë e aksesit në gjykimin kushtetues, e drejta e palëve në proces për t'i kërkuar gjykatës së zakonshme që të investojë Gjykatën për kontrollin e kushtetutshmërisë së normës, sipas nenit 145, pika 2, të Kushtetutës dhe nenit 68, pika 1, të ligjit nr. 8577/2000 (*shih vendimin nr. 4, datë 21.02.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Për sa më sipër, duke qenë se dispozita penale e kundërshtuar në rastin konkret është zbatuar përmes vendimit gjyqësor të Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Korçë dhe kërkuari nuk rezulton të ketë ezauruar mjetet e ankimit ndaj këtij vendimi gjyqësor, Kolegji çmon se ai nuk legjitimohet në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja "f", të Kushtetutës dhe nenit 49, pika 3, shkronja "e", të ligjit nr. 8577/2000, pasi nuk ka shteruar mjetet juridike efektive në dispozicion përpara se t'i drejtohet Gjykatës.

13. Në kushtet kur kriteri paraprak për shkrimin e mjeteve juridike efektive nuk plotësohet, analiza e përmbushjes së kriterëve të tjera të pranueshmërisë së ankimit kushtetues individual i kërkuarit bëhet e panevojshme, për shkak të karakterit kumulativ të tyre.

14. Në përfundim, Kolegji vlerëson se kërkesa nuk plotëson kriteret ligjore për kalimin e saj për shqyrtim në seancë plenare.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese, në bazë të neneve 31, dhe 31/a, pika 2, shkronja "d", të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar,

V E N D O S I:

Moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.